

مقایسه مبانی معرفتی صدرالمتألهین و ماکس شلر

نازیلا اخلاقی*

*گروه علوم اجتماعی اسلامی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، ایران.

چکیده

معرفت و آگاهی انسان از جهات مختلفی قابل پژوهش است و پرسش از معرفت آدمی از دیرباز مورد توجه بوده است. مبانی معرفتی که اصول موضوعه هر علم را نیز تشکیل می‌دهد عبارت است از هستی‌شناسی انسان‌شناسی و معرفت‌شناسی و همچنین مبانی که مربوط به سایر علوم است. در این نوشتار در ابتدا به مبانی معرفتی اندیشه صدرالمتألهین پرداخته خواهد شد، پس مبانی معرفتی اندیشه ماکس شلر بیان می‌گردد. انسان و جهان به گونه‌ای مرتبط هستند که آدمی گویا به شکلی در متن عالم واقع شده است که عالم در انسان حضور و ظهور دارد. وحدت میان انسان و جهان موجب شده است که آگاهی و معرفت این دو به یکدیگر متصل باشد، بر همین اساس آدمی جهان را به شیوه‌ای هماهنگ با انسان می‌شناسد و به انسان نیز متناسب با شناختی که از جهان دارد علم پیدا می‌کند. هستی‌شناسی و انسان‌شناسی دو بخش از معرفت هستند. از این رو بین هستی‌شناسی و انسان‌شناسی با اصل معرفت و نحوه آگاهی و شناخت انسان نیز ارتباط دارد، یعنی هستی‌شناسی و انسان‌شناسی هر فرد از افق معرفت او حاصل می‌شود و معرفت هر فرد نیز با شناخت او از آدم و عالم تناسب دارد. با مقایسه مبانی معرفتی صدرالمتألهین و شلر نتیجه‌گیری حاصل شده نشان خواهد داد که هر انسانی بر اساس عقبه فکری و منظومه معرفتی خود به نظریه‌پردازی خواهد پرداخت. از همین رو علت تفاوت آراء اندیشمندان را در مبانی معرفتی آن‌ها می‌توان جست‌وجو نمود.

واژگان کلیدی: صدرالمتألهین، شلر، هستی‌شناسی، انسان‌شناسی، معرفت‌شناسی

*گروه علوم اجتماعی اسلامی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، ایران.

نویسنده مسئول: nazilaakhlaghi63@gmail.com

مقدمه: